

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

ZESPÓŁ REALIZACJI

BADAŃ

INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17

<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24

00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/100/100/98

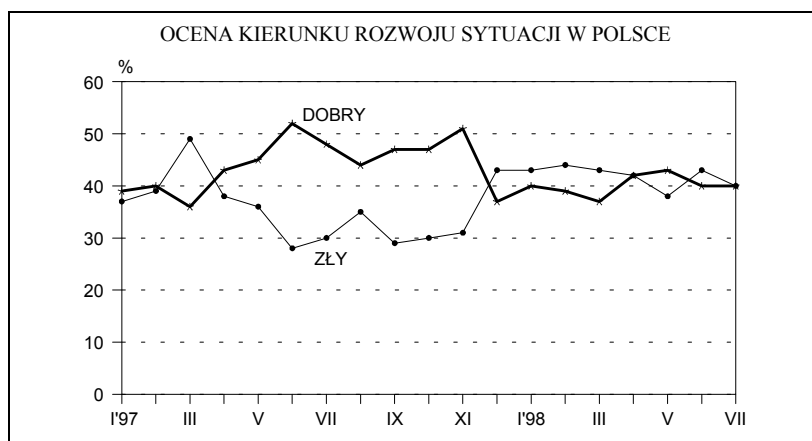
NASTROJE SPOŁECZNE W LIPCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W stosunku do czerwca nieznacznie poprawiła się ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju (spadek odsetka ocen negatywnych o 3 punkty). Obecnie dwie piąte Polaków (40%) aprobuje ten kierunek i tyle samo (40%) ma do niego stosunek krytyczny.

- ◆ Od ostatniego pomiaru nie zmieniły się oceny sytuacji politycznej w kraju, a także oceny poziomu życia i warunków materialnych respondentów i ich rodzin.
- ◆ Niewielkie pogorszenie ocen odnotowujemy w odniesieniu do sytuacji gospodarczej w kraju (wzrost odsetka ocen negatywnych o 4 punkty). Towarzyszy mu spadek (o 6 punktów) odsetka ocen pozytywnych odnoszących się do sytuacji w zakładach pracy respondentów.
- ◆ W porównaniu z czerwcem wzrósł optymizm w prognozach na najbliższy rok. Dotyczy on zarówno rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce, jak i sytuacji politycznej oraz gospodarki kraju. Nie zmieniły się przewidywania związane z poziomem życia badanych i ich rodzin.
- ◆ Mniej optymistyczne, a zarazem bardziej nacechowane niepewnością są opinie respondentów na temat sytuacji w ich zakładach pracy. Odsetek ankietowanych przewidujących w tym względzie poprawę (22%) jest obecnie najniższy od lipca '97.

W porównaniu z czerwcem nastroje społeczne w lipcu¹ zasadniczo się nie zmieniły. Większość ocen utrzymuje się na takim samym poziomie jak przed miesiącem, prognozy zaś są nieco bardziej optymistyczne. Pewne pogorszenie odnotowujemy jedynie w odniesieniu do opinii o obecnej sytuacji gospodarczej w kraju, a także ocen i prognoz związanych z sytuacją w zakładach pracy respondentów (a więc w sferach nie dotkniętych spadkiem ocen w czerwcu).

OCENY

W stosunku do czerwca nieznacznie poprawiła się ogólna ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Bez zmian pozostały oceny sytuacji politycznej oraz oceny poziomu życia i warunków materialnych respondentów i ich rodzin. Niewielkiemu pogorszeniu ocen sytuacji gospodarczej w kraju towarzyszy spadek odsetka opinii pozytywnych odnoszących się do sytuacji w zakładach pracy.

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju poprawiła się w niewielkim stopniu (spadek odsetka opinii negatywnych o 3 punkty). Obecnie dwie piąte Polaków sądzi, że ogólna sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, i tyle samo jest przeciwnego zdania.

Tabela 1

w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97					'98						
W dobrym	44	47	47	51	37	40	39	37	42	43	40	40
W złym	35	29	30	31	43	43	44	43	42	38	43	40
Trudno powiedzieć	21	24	22	18	20	17	17	20	16	19	17	20

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (98) zrealizowano w dniach 16-21 lipca '98 na liczącej 1058 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Comiesięczne pomiary wykazują, że aprobacie rozwoju sytuacji w kraju sprzyja wyższy status społeczno-materialny respondentów. Odsetek pozytywnych opinii wzrasta wraz z wykształceniem i wielkością dochodów *per capita* w rodzinie. O tym, że sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku, najczęściej przekonani są przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (56%) oraz pracowników umysłowych niższego szczebla (51%), pracowników fizyczno-umysłowych (56%) i osób pracujących na własny rachunek (48%). Do najbardziej zadowolonych należą ponadto uczniowie i studenci (56%), a także ludzie młodzi w wieku do 24 lat (51%). We wszystkich tych grupach wyraźnie przeważają pozytywne oceny rozwoju sytuacji w Polsce².

Zdecydowanie najbardziej krytyczni są rolnicy - 61% spośród nich uważa, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku. Opinię taką podziela również ponad połowa robotników niewykwalifikowanych, osób bezrobotnych i najgorzej sytuowanych. W grupach tych, a także wśród badanych mniej wykształconych, mieszkających na wsi, odnotowujemy wyraźną liczebną przewagę osób sądzących, że ogólna sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku.

Zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju wiąże się również z subiektywnym wymiarem położenia materialnego badanych - im gorsza samoocena własnych warunków materialnych, tym większy odsetek osób wyraża negatywną opinię o kierunku, w jakim zmierza sytuacja w kraju (i odwrotnie).

Biorąc pod uwagę poglądy polityczne respondentów odnotowujemy wyraźne zróżnicowanie opinii między osobami identyfikującymi się z prawicą, które zdecydowanie najlepiej oceniają ogólną sytuację w kraju (wyraźna przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi), a pozostałymi grupami, wśród których szczególnym krytycyzmem wyróżniają się osoby o orientacji lewicowej (wyraźna przewaga ocen negatywnych). Osoby o poglądach centrowych mają na ten temat podzielone opinie.

Zróżnicowanie ocen ze względu na orientację polityczną respondentów znajduje odzwierciedlenie w opiniach elektoratów ustalonych na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub ugrupowanie polityczne głosowali oni w ostatnich wyborach parlamentarnych.

² Zob. tabele aneksowe.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych**	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju*													
	dobra							zła						
	I '98	II '98	III '98	IV '98	V '98	VI '98	VII '98	I '98	II '98	III '98	IV '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	64	67	68	69	67	62	64	23	21	14	16	19	22	18
AWS	53	57	51	50	57	53	49	28	29	28	33	27	32	34
SLD	39	29	28	33	36	32	41	48	52	51	49	50	50	44
PSL	21	23	25	25	33	24	24	66	61	59	57	40	58	44
Nie głosujący	29	27	31	37	34	32	31	51	49	50	47	45	48	48

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

** Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

Ogólnie rzecz biorąc, pozytywne opinie dotyczące rozwoju sytuacji w kraju przeważają wśród wyborców ugrupowań rządzących, negatywne - w elektoratach formacji opozycyjnych (wśród zwolenników SLD przewaga ta jest nieznaczna) oraz w grupie osób, które nie uczestniczyły w wyborach. Nadal bardziej zadowoleni z rozwoju sytuacji w kraju są wyborcy UW niż koalicyjnej AWS. W stosunku do czerwca odnotowujemy niewielkie zmiany ocen w elektoratach partii rządzących (UW - na korzyść, AWS - na niekorzyść), wśród wyborców ugrupowań opozycyjnych natomiast nastąpiła wyraźna poprawa ocen.

Wpływ orientacji politycznej badanych na ocenę kierunku rozwoju sytuacji w kraju widoczny jest również w zróżnicowaniu opinii w tej kwestii ze względu na stosunek do rządu. Oceny pozytywne wyraźnie przeważają wśród respondentów przekonanych, że polityka rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej w kraju oraz wśród tych, którzy dobrze oceniają wyniki działalności obecnego rządu i zaliczają się do jego zwolenników. Natomiast wśród respondentów negatywnie nastawionych do rządu wyraźnie dominuje krytycyzm w ocenie kierunku rozwoju sytuacji w kraju.

Ogólna ocena sytuacji w Polsce jest silnie powiązana z ocenami szczegółowymi dotyczącymi przede wszystkim sytuacji gospodarczej (VC=0.35) i politycznej (VC=0.29), a także, choć słabiej, z oceną warunków materialnych rodzin oraz ogólnego poziomu ich życia (w obu przypadkach VC= 0.20).

O zahamowaniu spadku nastrojów - odnotowanego w czerwcu - świadczy fakt, że w ciągu miesiąca nie zmieniły się oceny sytuacji politycznej w kraju.

Tabela 3

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97						'98					
- dobra	13	17	19	19	17	19	17	14	14	16	13	14
- ani dobra, ani zła	42	48	43	48	42	44	44	44	45	45	42	43
- zła	31	20	20	20	26	26	26	27	30	26	31	30
Trudno powiedzieć	14	15	18	13	15	11	13	15	11	13	14	12

Interesujące, że cechy położenia społecznego i materialnego badanych słabo różnicują ocenę sytuacji politycznej, wyznaczają natomiast odsetek osób, które mają trudności z wyrażeniem swojej opinii na ten temat (im niższy status, tym większe trudności). Obecna sytuację polityczną stosunkowo najlepiej oceniają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, wśród których opinie pozytywne i negatywne równoważą się (odpowiednio 26% i 23%).

Niewielkie jest też zróżnicowanie ocen sytuacji politycznej między osobami o różnej samoidentyfikacji politycznej. Opinie elektoratów partyjnych ilustrują tę sytuację bardziej precyzyjnie.

Tabela 4

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Oceny sytuacji politycznej											
	dobra			ani dobra, ani zła			zła			Trudno powiedzieć		
	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	29	24	22	40	46	59	22	24	10	9	5	9
AWS	32	19	17	40	45	41	18	25	29	9	11	12
SLD	10	8	17	50	39	40	35	49	37	4	5	6
PSL	13	5	9	33	44	41	35	29	26	19	22	23
Nie głoszący	9	9	10	47	41	40	27	28	35	17	21	15

* Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

Ogólnie rzecz biorąc, elektoraty partii opozycyjnych nadal oceniają sytuację polityczną gorzej niż wyborcy ugrupowań rządzących. Wśród tych ostatnich odnotowujemy jednak duże zróżnicowanie opinii - oceny zwolenników UW, które poprawiły się w ostatnim miesiącu, są obecnie znacznie bardziej pozytywne niż oceny sympatyków AWS. W elektoracie AWS, podobnie jak w elektoratach opozycyjnych, oceny negatywne przeważają obecnie nad pozytywnymi, z tym że wśród wyborców SLD odnotowujemy w porównaniu z czerwcem wyraźną poprawę ocen (wzrost opinii pozytywnych o 9 punktów i spadek negatywnych o 12 punktów).

Spośród dziedzin nie dotkniętych w czerwcu spadkiem ocen, w ostatnim miesiącu nie zmieniły się oceny poziomu życia i warunków materialnych badanych i ich rodzin.

Tabela 5 w procentach

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97					'98						
- dobrze	27	28	27	26	25	27	28	25	27	28	26	28
- ani dobrze, ani źle	55	53	52	53	55	53	51	52	53	50	53	51
- źle	18	19	21	21	20	20	21	22	20	21	21	21
Trudno powiedzieć	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Tabela 6 w procentach

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97					'98						
- dobre	26	28	22	24	26	25	26	25	27	29	26	27
- ani dobre, ani złe	51	45	50	46	46	49	46	45	45	44	47	47
- złe	23	27	28	30	28	26	28	30	28	27	28	26

Niewielkie pogorszenie ocen odnotowujemy natomiast w odniesieniu do sytuacji gospodarczej w kraju. Odsetek ankietowanych negatywnie oceniających tę sytuację jest obecnie najwyższy w ostatnich dwunastu miesiącach.

Tabela 7

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97						'98					
- dobra	21	24	24	20	18	19	21	18	18	21	20	19
- ani dobra, ani zła	40	40	41	41	38	40	39	40	40	37	38	34
- zła	32	29	28	31	36	34	33	36	35	35	35	39
Trudno powiedzieć	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8

W większości grup społecznych negatywne oceny sytuacji gospodarczej przeważają nad pozytywnymi. Wyjątek stanowią grupy o najwyższej pozycji społecznej i ekonomicznej (z wyższym wykształceniem, najwyższymi dochodami na osobę w rodzinie, pracujący na własny rachunek, kadra kierownicza i inteligencja), a także uczniowie i studenci, wśród których więcej osób ocenia sytuację gospodarczą pozytywnie niż negatywnie. Ogólnie rzecz ujmując, im niższe wykształcenie, niższa pozycja zawodowa i ekonomiczna respondentów, tym częstsze wśród nich negatywne oceny sytuacji gospodarczej. Krytycyzmem w tej dziedzinie szczególnie wyróżniają się rolnicy, spośród których większość (61%) ocenia ją negatywnie.

Postrzeganie sytuacji gospodarczej kraju wyraźnie wiąże się z poglądami politycznymi respondentów - najbardziej krytyczne są osoby identyfikujące się z lewicą, najmniej zaś - o orientacji prawicowej. Zróżnicowanie to znajduje pewne odbicie w opiniach elektoratów partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 8

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Oceny sytuacji gospodarczej											
	dobra			ani dobra, ani zła			zła			Trudno powiedzieć		
	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	42	34	48	32	44	27	22	21	23	5	1	2
AWS	29	22	22	37	40	36	30	31	33	5	7	9
SLD	18	20	19	43	33	35	36	45	43	3	2	4
PSL	13	7	14	37	31	24	45	57	48	6	5	15
Nie głoszący	13	15	12	38	40	34	39	33	42	10	12	12

* Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

Sytuację gospodarczą kraju zdecydowanie najlepiej oceniają wyborcy UW - prawie połowa z nich określa ją jako dobrą, a niespełna jedna czwarta - jako złą. Jedynie w tym elektoracie oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi, w pozostałych zaś, również w AWS, dominuje krytycyzm. Oczywiście, najbardziej krytyczni są wyborcy partii opozycyjnych.

Warto zauważyć, że obecnie sympatycy AWS gorzej niż zwolennicy UW oceniają nie tylko gospodarczą, ale także polityczną sytuację w kraju.

Obniżeniu się ocen gospodarki towarzyszy spadek (o 6 punktów) odsetka ocen pozytywnych odnoszących się do sytuacji w zakładach pracy respondentów.

Tabela 9 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań											
		VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
		'97					'98						
- dobra	1212	42	41	42	38	34	36	41	37	37	40	44	38
- ani dobra, ani zła	610	29	30	27	28	31	32	30	26	29	28	25	28
- zła	620	26	27	29	31	32	30	28	35	33	31	30	32
Trudno powiedzieć	612	3	2	1	2	2	3	2	2	2	1	1	2
	546												
	576												
	581												
	565												
	586												
	851												
	577												
	567												

W większości grup społecznych pozytywne oceny sytuacji w zakładach pracy przeważają nad negatywnymi. Wyjątek stanowią respondenci z wykształceniem podstawowym, najgorzej sytuowani oraz rolnicy, wśród których wyraźnie silniejszy jest krytycyzm. W porównaniu z czerwcem w grupie rolników odnotowujemy wzrost negatywnych ocen w tej dziedzinie (o 8 punktów) i spadek pozytywnych (o 10 punktów). Obecnie niemal trzy czwarte (71%) rolników określa sytuację w gospodarstwach rolnych jako złą i żaden nie uznaje jej za dobrą.

Ogólnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie, pozycja zawodowa i ekonomiczna respondentów, tym większy odsetek z nich wyraża zadowolenie z sytuacji w swoim miejscu pracy.

PROGNOZY

W porównaniu z czerwcem odnotowujemy wzrost optymizmu w prognozach na najbliższy rok. Dotyczy on zarówno przewidywań rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce, jak też sytuacji politycznej i gospodarczej kraju. Nie zmieniły się natomiast prognozy dotyczące poziomu życia rodzin.

Prognozy rozwoju sytuacji ogólnej w Polsce nieco się poprawiły (3-punktowy wzrost odsetka optymistów i taki sam spadek - pesymistów). Najwięcej osób nie oczekuje zmian w najbliższej przyszłości.

Tabela 10

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97					'98						
Poprawi się	23	26	25	25	18	22	22	18	19	22	18	21
Nie zmieni się	48	46	48	50	33	41	44	48	48	48	50	50
Pogorszy się	15	16	16	16	40	28	25	24	26	21	22	19
Trudno powiedzieć	14	13	11	9	9	9	9	10	8	9	9	9

Postrzeganie ogólnych perspektyw rozwoju w pewnym stopniu wiąże się z wykształceniem, pozycją zawodową i ekonomiczną respondentów, przede wszystkim jednak z samooceną warunków materialnych własnych rodzin. W grupie osób niezadowolonych ze swojego poziomu życia pesymiści przeważają nad optymistami (28% wobec 13%), odwrotnie jest wśród osób zadowolonych (odpowiednio 14% i 33%). Najbardziej pesymistyczne są przewidywania rolników (30% prognozuje pogorszenie sytuacji w kraju).

Wyraźny wpływ na prognozy rozwoju sytuacji w Polsce mają także poglądy polityczne badanych. Wśród osób identyfikujących się z lewicą przeważają pesymiści (25% wobec 17% optymistów). Poglądy prawicowe sprzyjają natomiast bardziej optymistycznej ocenie perspektyw (33% oczekuje poprawy, 16% - pogorszenia). Znajduje to odzwierciedlenie w prognozach elektoratów partyjnych.

Tabela 11

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce*:														
	poprawi się					nie zmieni się					pogorszy się				
	III '98	IV '98	V '98	VI '98	VII '98	III '98	IV '98	V '98	VI '98	VII '98	III '98	IV '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	31	34	31	23	38	54	51	56	52	46	11	8	7	17	12
AWS	26	29	32	25	31	46	47	43	50	42	21	18	18	16	17
SLD	11	10	14	11	17	45	45	54	51	53	35	40	28	31	21
PSL	18	15	27	11	10	44	48	36	56	65	24	24	28	22	20
Nie głosujący	15	17	17	15	16	51	45	50	51	51	22	29	24	21	22

* Pominęto „trudno powiedzieć”.

** Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

Ogólnie rzecz biorąc, przewidywania elektoratów ugrupowań rządzących są znacznie bardziej optymistyczne aniżeli elektoratów partii opozycyjnych. Prognozy optymistyczne są najczęstsze wśród wyborców UW, najrzadsze zaś - w elektoracie PSL. W ciągu ostatniego miesiąca odnotowujemy wyraźny wzrost optymizmu wśród zwolenników UW (odsetek przewidujących poprawę wzrósł o 15 punktów), a także spadek pesymizmu w elektoracie SLD (odsetek przewidujących pogorszenie zmalał o 10 punktów).

Wpływ orientacji politycznej badanych na postrzeganie ogólnych perspektyw rozwoju sytuacji w Polsce widoczny jest także w zróżnicowaniu prognoz ze względu na stosunek do rządu. Prognozy optymistyczne wyraźnie przeważają wśród badanych, którzy uznają, że polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej w kraju, dobrze oceniają wyniki działalności rządu i określają się jako jego zwolennicy. Natomiast wśród respondentów krytycznie nastawionych do rządu wyraźnie dominuje pesymizm.

Postrzeganie ogólnych perspektyw silnie wiąże się z prognozami szczegółowymi dotyczącymi rozwoju sytuacji gospodarczej (VC=0.34) oraz politycznej (VC=0.32) w kraju, a także, choć słabiej, z prognozą poziomu życia respondentów (VC=0.22).

W odniesieniu do rozwoju sytuacji politycznej w najbliższym roku odnotowujemy wzrost odsetka prognoz optymistycznych (o 3 punkty) oraz spadek pesymistycznych (o 6 punktów).

Tabela 12

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97						'98					
– poprawi się	20	28	25	28	22	23	20	18	20	20	16	19
– nie zmieni się	46	35	43	41	41	44	50	48	54	51	50	53
– pogorszy się	11	16	13	17	21	17	15	16	14	13	17	11
Trudno powiedzieć	23	21	20	14	16	16	15	19	12	16	17	18

Ponad połowa Polaków nie oczekuje zmian sytuacji politycznej w najbliższej przyszłości, wśród pozostałych dominują optymiści. Przewagę prognoz optymistycznych nad pesymistycznymi odnotowujemy we wszystkich elektoratach partyjnych. Ostatni miesiąc przyniósł wyraźną poprawę prognoz wśród wyborców SLD (wzrost odsetka optymistów o 7 punktów, spadek pesymistów o 15 punktów) oraz UW.

Tabela 13

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Prognozy sytuacji politycznej											
	poprawi się			nie zmieni się			pogorszy się			Trudno powiedzieć		
	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	24	16	13	55	56	66	10	15	3	11	14	18
AWS	30	25	23	49	48	53	6	12	7	15	15	16
SLD	14	13	20	55	48	54	21	31	16	10	8	10
PSL	14	21	23	52	53	46	12	5	9	22	21	22
Nie głoszący	17	13	16	50	49	51	14	14	12	19	24	21

* Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

Biorąc pod uwagę prognozy elektoratów ugrupowań koalicyjnych warto zauważyć, że nadzieję na poprawę sytuacji politycznej w kraju nadal częściej wyraża elektorat AWS niż UW, natomiast w prognozach sytuacji gospodarczej nieco większymi optymistami są wyborcy UW.

Przewidywania dotyczące sytuacji gospodarczej w kraju w najbliższym roku są obecnie nieco bardziej optymistyczne niż przed miesiącem (4-punktowy spadek odsetka pesymistów).

Tabela 14

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97						'98					
– poprawi się	27	29	30	33	24	27	27	24	26	29	23	25
– nie zmieni się	43	41	44	42	38	38	44	44	47	46	48	48
– pogorszy się	14	13	12	13	25	21	17	18	16	14	17	13
Trudno powiedzieć	17	17	15	12	13	14	12	14	11	12	12	14

Blisko połowa badanych uważa, że w najbliższej przyszłości sytuacja gospodarcza w Polsce się nie zmieni, wśród pozostałych nadal przeważa optymizm. Wyjątek stanowią rolnicy, spośród których co trzeci (32%) przewiduje pogorszenie sytuacji gospodarczej i tylko co szósty prognozuje jej poprawę. Przewidywania sytuacji gospodarczej wiążą się przede wszystkim z samooceną warunków materialnych własnych rodzin. W grupie respondentów zadowolonych ze swojego poziomu życia optymista wyraźnie przeważają nad pesymistami (34% wobec 6%), wśród osób niezadowolonych nieco więcej jest pesymistów.

Przewagę prognoz optymistycznych odnotowujemy jedynie w elektoratach partii rządzących. Wyborcy ugrupowań opozycyjnych znacznie krytyczniej odnoszą się do rozwoju sytuacji gospodarczej w najbliższym roku, aczkolwiek w elektoracie SLD ubyło w ostatnim miesiącu pesymistów (o 8 punktów).

Tabela 15

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Prognozy sytuacji gospodarczej											
	poprawi się			nie zmieni się			pogorszy się			Trudno powiedzieć		
	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98	V '98	VI '98	VII '98
UW	50	38	39	35	47	48	10	10	6	5	5	7
AWS	37	30	30	46	46	47	9	14	8	9	10	15
SLD	21	20	21	52	46	52	19	27	19	9	7	9
PSL	23	21	17	46	51	49	17	17	17	14	10	17
Nie głosujący	23	15	20	46	52	46	16	16	16	16	17	18

* Ustalane na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię lub organizację respondenci głosowali w ostatnich wyborach do Sejmu.

W stosunku do czerwca nie zmieniły się prognozy dotyczące poziomu życia rodzin.

Tabela 16

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	'97					'98						
– lepiej	22	25	23	24	18	22	21	21	21	22	20	19
– tak samo	52	42	45	48	39	43	48	48	49	48	50	48
– gorzej	12	13	14	17	32	23	19	21	18	18	19	20
Trudno powiedzieć	14	19	19	11	11	12	11	10	12	12	11	13

Mniej optymistyczne niż miesiąc temu, a zarazem bardziej nacechowane niepewnością są obecnie prognozy respondentów odnoszące się do sytuacji w ich zakładach pracy. Odsetek ankietowanych przewidujących poprawę w tej dziedzinie jest obecnie najniższy od lipca '97. Przypomnijmy, że towarzyszy temu pogorszenie w ostatnim miesiącu ocen kondycji zakładów pracy respondentów oraz sytuacji gospodarczej w kraju.

Tabela 17

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań											
		VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
		'97					'98						
		1223	611	623	612	539	571	576	568	581	853	581	570
– poprawi się		26	27	25	25	24	29	26	25	25	25	26	22
– pozostanie bez zmian		49	48	51	52	45	39	45	45	45	44	46	46
– pogorszy się		12	13	14	15	19	19	18	19	20	22	19	19
Trudno powiedzieć		13	13	11	8	12	14	11	10	10	10	9	14

Prognozy sytuacji w zakładach pracy wiążą się przede wszystkim z samooceną warunków materialnych rodzin. W grupie respondentów zadowolonych ze swojego poziomu życia optymiści wyraźnie przeważają nad pesymistami (25% wobec 9%), wśród osób niezadowolonych odnotowujemy natomiast przewagę pesymistów (odpowiednio 17% wobec 30%). Szczególnie pesymistyczne są prognozy sytuacji w gospodarstwach rolnych w najbliższym roku (42% rolników przewiduje pogorszenie, 11% - poprawę). W porównaniu z czerwcem odnotowujemy u rolników wyraźny wzrost pesymizmu w tej sprawie (o 11 punktów) i spadek optymizmu (o 9 punktów).

Opinie o kierunku, w jakim zmierza sytuacja w naszym kraju, zależą przede wszystkim od przekonania, czy polityka rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej (VC=0.40). Wiązą się także z ocenami obecnej sytuacji gospodarczej w kraju (VC=0.35) oraz sytuacji politycznej (VC=0.29). Wyraźnie zależą również od oceny wyników działalności rządu premiera Buzka od czasu objęcia przezeń władzy (VC=0.32) oraz od stosunku do obecnego rządu (VC=0.28). Słabiej natomiast związane są z ocenami poziomu życia rodzin (VC=0.20) oraz prognozami w tej dziedzinie (VC=0.22).

Przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji w kraju w ciągu najbliższego roku wiążą się głównie z prognozami odnoszącymi się do sytuacji gospodarczej (VC=0.34) oraz przekonaniem o skuteczności polityki gospodarczej rządu (VC=0.32), a także z oceną obecnej sytuacji gospodarczej (VC=0.27). Uzależnione są też od prognoz dotyczących sytuacji politycznej (VC= 0.32) oraz od oceny obecnej sytuacji politycznej (VC=0.28) i od oceny obecnego rządu (VC=0.25). Wykazują również związek z przewidywaniami dotyczącymi poziomu życia rodzin (VC=0.22) oraz - w mniejszym stopniu - z ocenami w tej dziedzinie (VC=0.16).

Odnotowane w lipcu pozytywne tendencje w nastrojach społecznych (większość ocen utrzymuje się na takim samym poziomie jak w czerwcu, prognozy zaś okazują się obecnie nieco bardziej optymistyczne niż przed miesiącem) współwystępują z negatywnymi (pogorszenie oceny obecnej sytuacji gospodarczej w kraju, a także ocen i prognoz dotyczących sytuacji w zakładach pracy respondentów).

Zdecydowanie najgorsze nastroje panują w środowisku rolników. Spośród wszystkich grup społecznych rolnicy najbardziej krytycznie oceniają zarówno rozwój ogólnej sytuacji w kraju, jak i stan gospodarki oraz kondycję swoich gospodarstw rolnych. Towarzyszy temu pogłębiający się w porównaniu z czerwcem pesymizm rolników w prognozach dotyczących sytuacji gospodarczej w kraju, a także sytuacji we własnych gospodarstwach rolnych w ciągu najbliższego roku.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	40	20	1058
Płeć				
Mężczyźni	42	41	17	501
Kobiety	38	40	22	557
Wiek				
18-24 lat	51	32	17	147
25-34	45	35	20	188
35-44	37	44	20	212
45-54	43	40	17	209
55-64	29	46	25	133
65 lat i więcej	32	45	23	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	47	22	395
Miasto do 20 tys.	42	41	17	125
od 21 do 100 tys.	46	37	17	204
101-500 tys.	42	38	20	192
501 tys. i więcej mieszk.	52	28	20	140
Region				
Północny	38	44	18	112
Zachodni	37	45	17	121
Środkowozachodni	39	40	21	165
Środkowy	47	29	24	168
Wschodni	37	49	15	118
Południowo-wschodni	39	38	23	172
Południowo-zachodni	39	41	20	202
Wykształcenie				
Podstawowe	29	50	21	324
Zasadnicze zawodowe	34	46	20	303
Średnie	50	31	19	334
Wyższe	57	25	18	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	21	23	89
Prac.umysł.niż.szczebła	51	34	16	107
Pracownicy fiz.- umysł.	56	34	10	72
Robotnicy wykwalifikowani	31	42	27	115
Robotnicy niewykwalifik.	26	56	18	67
Rolnicy	22	61	16	50
Pracujący na własny rach.	48	29	23	47
Bierni zawodowo				
Renciści	36	43	21	136
Emeryci	32	43	25	184
Uczniowie i studenci	56	24	20	55
Bezrobotni	33	53	14	79
Gospodynie domowe i inni	42	42	16	55
Pracuje w:				
sferze budżetowej	51	32	17	123
sekt. państw., publicznym	40	38	22	111
sp. właśc. pryw. i państwa	48	36	15	91
sekt. pryw. poza rolnict.	44	34	23	199
prywatnym gosp. rolnym	23	62	15	62
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	29	57	14	174
276 - 399	31	49	21	178
400 - 549	48	33	19	257
550 - 799	47	36	17	135
Powyżej 799 zł	57	22	21	138
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	59	20	276
Średnie	40	38	22	495
Dobre	57	27	16	287
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	30	35	35	61
Raz w tygodniu	39	39	22	535
Kilka razy w miesiącu	41	44	15	159
Kilka razy w roku	40	46	14	199
W ogóle nie uczestniczy	48	31	22	103
Poglądy polityczne				
Lewica	39	51	10	265
Centrum	38	40	22	292
Prawica	54	28	18	282
Trudno powiedzieć	25	43	32	218

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	43	30	12	1058
Płeć					
Mężczyźni	18	43	32	6	501
Kobiety	10	43	29	18	557
Wiek					
18-24 lat	10	55	26	9	147
25-34	14	45	27	13	188
35-44	18	45	29	8	212
45-54	18	44	30	9	209
55-64	11	34	40	15	133
65 lat i więcej	12	33	33	22	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	39	32	17	395
Miasto do 20 tys.	15	48	26	11	125
od 21 do 100 tys.	15	44	30	10	204
101-500 tys.	13	44	31	11	192
501 tys. i więcej mieszk.	18	47	29	6	140
Region					
Północny	12	43	33	11	112
Zachodni	12	45	36	7	121
Środkowozachodni	15	38	33	14	165
Środkowy	17	45	27	12	168
Wschodni	12	46	31	12	118
Południowo-wschodni	10	45	27	18	172
Południowo-zachodni	19	42	29	11	202
Wykształcenie					
Podstawowe	12	40	31	17	324
Zasadnicze zawodowe	13	41	32	13	303
Średnie	14	50	28	8	334
Wyższe	23	36	33	7	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	26	45	23	7	89
Prac. umysł. niż. szczebla	13	48	31	8	107
Pracownicy fiz.- umysł.	13	41	42	4	72
Robotnicy wykwalifikowani	18	44	31	7	115
Robotnicy niewykwalifik.	15	34	34	17	67
Rolnicy	7	42	35	15	50
Pracujący na własny rach.	7	50	28	15	47
Bierni zawodowo					
Renciści	9	43	31	18	136
Emeryci	16	31	35	18	184
Uczniowie i studenci	11	60	21	8	55
Bezrobotni	12	46	27	15	79
Gospodynie domowe i inni	17	55	17	11	55
Pracuje w:					
sferze budżetowej	12	43	33	11	123
sekt. państw./publicznym	21	34	38	7	111
sp. właśc. pryw. i państwa	15	54	23	8	91
sekt. pryw. poza rolnict.	18	44	28	10	199
prywatnym gosp. rolnym	8	46	32	14	62
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	15	44	29	12	174
276 - 399	10	37	37	16	178
400 - 549	14	47	29	11	257
550 - 799	15	41	33	11	135
Powyżej 799 zł	21	46	28	5	138
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	39	42	12	276
Średnie	13	45	27	15	495
Dobre	23	44	25	8	287
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	44	20	15	61
Raz w tygodniu	14	41	29	17	535
Kilka razy w miesiącu	12	45	36	6	159
Kilka razy w roku	15	45	35	6	199
W ogóle nie uczestniczy	16	47	27	10	103
Poglądy polityczne					
Lewica	19	40	38	4	265
Centrum	10	49	28	13	292
Prawica	20	44	29	7	282
Trudno powiedzieć	6	39	27	28	218

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce? Czy jest ona:
(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	34	39	8	1058
Płeć					
Mężczyźni	23	31	41	5	501
Kobiety	15	37	37	11	557
Wiek					
18-24 lat	23	33	35	9	147
25-34	21	39	32	8	188
35-44	27	30	39	5	212
45-54	17	40	39	4	209
55-64	9	30	50	11	133
65 lat i więcej	12	30	40	17	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	28	46	12	395
Miasto do 20 tys.	14	39	39	7	125
od 21 do 100 tys.	26	38	30	7	204
101-500 tys.	20	35	37	7	192
501 tys. i więcej mieszk.	25	38	33	3	140
Region					
Północny	16	34	44	6	112
Zachodni	23	34	36	6	121
Środkowozachodni	17	34	39	9	165
Środkowy	21	34	39	6	168
Wschodni	17	24	49	10	118
Południowo-wschodni	15	40	33	13	172
Południowo-zachodni	22	35	36	7	202
Wykształcenie					
Podstawowe	10	30	46	13	324
Zasadnicze zawodowe	18	31	43	8	303
Średnie	23	38	34	6	334
Wyższe	37	43	18	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	35	33	31	0	89
Prac. umysł. niż. szczebla	26	40	29	4	107
Pracownicy fiz.- umysł.	28	30	38	5	72
Robotnicy wykwalifikowani	19	30	44	6	115
Robotnicy niewykwalifik.	15	26	50	10	67
Rolnicy	12	21	61	7	50
Pracujący na własny rach.	34	40	14	12	47
Bierni zawodowo					
Renciści	12	31	45	12	136
Emeryci	11	34	40	15	184
Uczniowie i studenci	33	39	25	3	55
Bezrobotni	8	40	43	10	79
Gospodynie domowe i inni	10	47	35	8	55
Pracuje w:					
sferze budżetowej	26	40	31	3	123
sekt. państw./publicznym	27	21	46	6	111
sp. właśc. pryw. i państwa	29	31	33	7	91
sekt. pryw. poza rolnict.	25	37	32	6	199
prywatnym gosp. rolnym	12	24	56	8	62
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	14	27	51	9	174
276 - 399	12	35	44	10	178
400 - 549	20	36	35	10	257
550 - 799	21	40	35	4	135
Powyżej 799 zł	34	36	26	4	138
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	29	56	8	276
Średnie	16	37	36	11	495
Dobre	36	33	26	4	287
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	41	36	9	61
Raz w tygodniu	18	31	40	11	535
Kilka razy w miesiącu	19	37	40	4	159
Kilka razy w roku	19	37	41	4	199
W ogóle nie uczestniczy	24	36	30	10	103
Poglądy polityczne					
Lewica	17	36	45	3	265
Centrum	20	37	39	5	292
Prawica	28	36	31	5	282
Trudno powiedzieć	8	26	40	25	218

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	28	32	2	565
Płeć					
Mężczyźni	40	27	33	1	297
Kobiety	36	29	31	4	268
Wiek					
18-24 lat	50	26	24	0	61
25-34	41	28	31	1	153
35-44	36	30	32	3	159
45-54	37	26	34	4	155
55-64	18	33	46	3	30
65 lat i więcej	36	14	50	0	7
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	29	42	1	179
Miasto do 20 tys.	38	34	26	1	68
od 21 do 100 tys.	42	30	24	5	117
101-500 tys.	41	30	26	2	110
501 tys.i więcej mieszk.	47	15	35	2	90
Region					
Północny	34	39	26	2	59
Zachodni	39	19	41	2	74
Środkowozachodni	25	36	39	0	86
Środkowy	49	25	24	2	106
Wschodni	48	19	32	1	62
Południowo-wschodni	30	30	33	8	79
Południowo-zachodni	40	28	31	1	100
Wykształcenie					
Podstawowe	21	25	50	3	90
Zasadnicze zawodowe	38	31	30	1	188
Średnie	43	28	27	2	209
Wyższe	46	21	31	3	77
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	19	32	1	87
Prac. umysł. niż. szczebla	46	26	27	1	107
Pracownicy fiz.- umysł.	44	25	27	4	71
Robotnicy wykwalifikowani	40	26	32	3	114
Robotnicy niewykwalifik.	33	38	28	1	65
Rolnicy	0	29	71	0	44
Pracujący na własny rach.	38	40	19	3	46
Bierni zawodowo					
Renciści	16	38	47	0	12
Emeryci	49	0	35	16	6
Uczniowie i studenci	50	50	0	0	7
Bezrobotni	0	21	69	9	4
Gospodynie domowe i inni	43	57	0	0	3
Pracuje w:					
sferze budżetowej	33	22	42	3	121
sekt. państw./publicznym	42	24	31	3	104
sp. właśc. pryw. i państwa	36	35	27	1	88
sekt. pryw. poza rolnict.	50	31	18	1	188
prywatnym gosp. rolnym	6	30	64	0	49
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	28	36	36	0	73
276 - 399	24	33	40	3	90
400 - 549	39	28	30	3	139
550 - 799	42	28	30	1	76
Powyżej 799 zł	52	22	23	3	101
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	30	48	1	122
Średnie	30	33	35	2	255
Dobre	60	19	18	3	189
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	34	35	0	16
Raz w tygodniu	34	25	38	3	274
Kilka razy w miesiącu	36	32	32	1	106
Kilka razy w roku	42	33	24	1	119
W ogóle nie uczestniczy	58	23	15	3	50
Poglądy polityczne					
Lewica	36	29	34	2	169
Centrum	43	27	28	2	174
Prawica	41	26	32	1	143
Trudno powiedzieć	28	31	36	5	80

Tabela 5. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

	(%)					
	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób	
Ogółem	28	51	21	0	1057	
Płeć						
Mężczyźni	29	49	22	0	500	
Kobiety	28	52	20	1	557	
Wiek						
18-24 lat	53	36	11	0	147	
25-34	37	49	14	1	188	
35-44	24	52	24	0	212	
45-54	27	51	22	0	209	
55-64	12	61	25	2	132	
65 lat i więcej	17	55	28	0	169	
Miejsce zamieszkania						
Wieś	22	50	28	0	395	
Miasto do 20 tys.	35	48	16	0	125	
od 21 do 100 tys.	30	55	14	1	204	
101-500 tys.	31	52	17	0	191	
501 tys.i więcej mieszk.	35	47	18	0	140	
Region						
Północny	23	54	23	0	112	
Zachodni	32	42	26	0	121	
Środkowozachodni	24	55	21	0	165	
Środkowy	29	50	20	2	168	
Wschodni	28	48	24	0	118	
Południowo-wschodni	25	54	21	0	172	
Południowo-zachodni	35	51	15	0	201	
Wykształcenie						
Podstawowe	15	51	33	1	324	
Zasadnicze zawodowe	26	51	22	0	303	
Średnie	37	52	12	0	334	
Wyższe	51	42	6	0	97	
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	55	44	1	0	89	
Prac.umysł.niż.szczębla	46	45	10	0	107	
Pracownicy fiz.- umysł.	42	47	10	0	72	
Robotnicy wykwalifikowani	31	48	21	0	115	
Robotnicy niewykwalifik.	19	51	29	1	67	
Rolnicy	9	55	36	0	50	
Pracujący na własny rach.	46	41	10	2	47	
Bierni zawodowo						
Renciści	9	62	28	1	136	
Emeryci	14	60	25	0	183	
Uczniowie i studenci	52	42	6	0	55	
Bezrobotni	18	46	36	0	79	
Gospodynie domowe i inni	24	45	31	0	55	
Pracuje w:						
sferze budżetowej	39	56	5	0	123	
sekt. państw./publicznym	37	49	14	0	111	
sp. właśc. pryw. i państwa	41	45	14	1	91	
sekt. pryw. poza rolnict.	38	44	18	1	199	
prywatnym gosp. rolnym	8	51	41	0	62	
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	11	50	37	1	174	
276 - 399	15	56	29	0	178	
400 - 549	29	55	17	0	257	
550 - 799	38	50	12	0	135	
Powyżej 799 zł	55	43	2	0	138	
Ocena własnych war. mater.						
Źle	4	31	65	1	276	
Średnie	13	79	8	0	495	
Dobre	79	21	0	0	286	
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	58	21	0	61	
Raz w tygodniu	27	52	20	1	534	
Kilka razy w miesiącu	28	50	22	0	159	
Kilka razy w roku	28	52	20	0	199	
W ogóle nie uczestniczy	38	40	22	0	103	
Poglądy polityczne						
Lewica	34	42	23	0	265	
Centrum	29	58	13	0	292	
Prawica	31	50	19	0	282	
Trudno powiedzieć	16	51	31	1	217	

Tabela 6. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	50	19	9	1058
Płeć					
Mężczyźni	24	50	20	6	501
Kobiety	19	50	18	13	557
Wiek					
18-24 lat	30	50	15	5	147
25-34	22	59	14	6	188
35-44	16	57	21	6	212
45-54	23	51	18	8	209
55-64	17	42	25	16	133
65 lat i więcej	22	38	22	18	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	46	21	12	395
Miasto do 20 tys.	21	61	11	8	125
od 21 do 100 tys.	24	54	14	8	204
101-500 tys.	19	50	23	8	192
501 tys.i więcej mieszk.	23	48	21	8	140
Region					
Północny	10	60	22	8	112
Zachodni	23	51	20	6	121
Środkowozachodni	16	48	23	13	165
Środkowy	26	43	18	13	168
Wschodni	17	51	21	12	118
Południowo-wschodni	21	55	17	7	172
Południowo-zachodni	30	48	15	7	202
Wykształcenie					
Podstawowe	19	41	24	16	324
Zasadnicze zawodowe	18	56	18	8	303
Średnie	22	56	16	6	334
Wyższe	38	40	18	4	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	36	44	18	2	89
Prac.umysł.niż.szczebla	21	55	18	6	107
Pracownicy fiz.- umysł.	27	56	15	2	72
Robotnicy wykwalifikowani	15	57	19	8	115
Robotnicy niewykwalifik.	15	53	21	11	67
Rolnicy	14	46	30	9	50
Pracujący na własny rach.	14	60	14	12	47
Bierni zawodowo					
Renciści	20	43	20	17	136
Emeryci	21	40	22	17	184
Uczniowie i studenci	35	52	13	0	55
Bezrobotni	14	57	21	8	79
Gospodynie domowe i inni	24	64	9	4	55
Pracuje w:					
sferze budżetowej	19	54	22	4	123
sekt. państw./publicznym	19	62	14	5	111
sp. własc. pryw. i państwa	23	54	18	6	91
sekt. pryw. poza rolnict.	23	49	18	10	199
prywatnym gosp. rolnym	13	51	29	7	62
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	21	49	22	8	174
276 - 399	16	54	21	9	178
400 - 549	18	54	19	9	257
550 - 799	25	49	19	6	135
Powyżej 799 zł	34	45	14	7	138
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	47	28	11	276
Średnie	19	53	17	10	495
Dobre	33	48	14	5	287
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	29	42	19	10	61
Raz w tygodniu	21	49	18	12	535
Kilka razy w miesiącu	22	49	25	4	159
Kilka razy w roku	19	56	18	7	199
W ogóle nie uczestniczy	24	50	18	8	103
Poglądy polityczne					
Lewica	17	53	25	5	265
Centrum	18	54	19	8	292
Prawica	33	46	16	5	282
Trudno powiedzieć	16	48	15	22	218